

ІНТЕРВ'Ю

СТО ЖИТТІВ ОДНІЄЇ ЛЮДИНИ

Дмитро КРЕМІНЬ відповідає на запитання Олександра ГАВРОША

Ця розмова мала відбутися усно – під час довгоочікуваної зустрічі в Миколаєві у 2013 році, тому й домовилися попередньо про ночівлю вдома у знаного поета і земляка, аби неквапливо поговорити про все, що цікавило. Але під вечір Дмитро Кремінь зателефонував і вибачився, що не зможе мене прийняти, оскільки почувається зле. (Уже тоді він мав поважні проблеми зі здоров'ям).

Тож наше друге інтерв'ю ми знову перенесли в письмовий режим. Щоправда, цього разу пан Дмитро відповідав вже на комп'ютері, а не традиційним листом, написаним кульковою ручкою. Говорили про те, чого не зачепили в попередньому діалозі 2004 року. Так сталося, що ця розмова досі не була оприлюднена. Тож тепер, після відходу пана Дмитра у засвіти, подаю її майже без змін – із заголовком та підзаголовком самого інтерв'юера.

– Пане Дмитре, як ви сприймаєте свій переїзд на Миколаївщину із висоти років?

– Як закономірний. І в політичному, і в біографічному, і в літературному плані. Не хочу повторюватися і повторювати відомі речі, тим паче до мого 60-літнього ювілею з'явилися статті, в яких порушується тема мого переселення з гір у степи. Скажімо, відомий бібліограф і фольклорист Іван Хланта в газеті «Срібна Земля» щойно опублікував фундаментальну статтю «Особливості Кременевого космосу», а Тарас Кремінь – есеї про батька в журналі НАПН «Українська література в загальноосвітній школі», № 9 за 2013 рік. Від себе додаю, що я закінчив українське відділення філологічного факультету Ужгородського державного університету в 1975 році, отримав диплом і направлення на роботу в смт Казанка Миколаївської області, накісив із братом Іваном чи не 10 копиць сіна в урочищі Ясенова, та й поїхав у далеку дорогу. В Ужгороді мене проводжав у Миколаїв один-єдиний чоловік, який не боявся мене проводжати на нове місце життя і роботи. І це був майор КДБ і чоловік моєї улюбленої вчительки української мови та літератури, який застеріг мене від «ігр із владою та бунтарства». «Ми тебе всюди знайдемо», – казав майор, який мене знав іще зі школи і знав, що Тереза Василівна мене любила. Я малював, писав і друкував вірші, був комсоргом школи-інтернату, і все-таки життя мені покалічили в студентські роки саме «літературознавці в цивільному».

«Живи, як треба, – казав мені Юрій Іванович, – і не думай, що ти вже Євтушенко...» Я, дурний, не знайшов нічого розумнішого, аніж бовкнути: «Ви мені вибачте, але ви теж – не Ріхард Зорге...»

Недоречна задерикуватість, образа на друзів, які мене боязливо обминали, – все це вже не мало значення. Як складеться, так і складеться.

Так і склалося! У свої 22 я приїхав у смт Казанка Миколаївської області, працював у степовому райцентрі навіть не три, а чотири роки – у СШ № 2,

у редакції районної газети «Червоний прапор», у 1979 році, вже будучи автором поетичної збірки «Травнева арка», був прийнятий до Спілки письменників СРСР, і приймав мене сам Павло Загребельний, неймовірно популярний тоді новий голова Спілки письменників України. З Казанки я поїхав і в Москву, на VII Всесоюзну нараду молодих письменників, де мене тепло прийняли і вознесли – моє ім'я-прізвище було названо в числі найталановитіших молодих поетів СРСР у звітній доповіді секретаря правління СП СРСР Василя Фьодорова, теж тоді популярного.

Історія з альманахом «Метрополь» якось нас не зачепила. Нами опікувався ЦК ВЛКСМ, та й жили в готелі ЦК «Юність», і працювали в секціях на території видавництва ЦК ВЛКСМ «Молодая гвардия». Після ужгородських перетурбацій, обшуку та допитів, останньої зимової сесії та захисту дипломної роботи, вигнання з краю – це було народження молодого людини в омріяній іпостасі визнаного молодого поета. В Москві, столиці всієї країни. Хоча кому не ясно: без комсомолу було просто ніяк, і я можу назвати багатьох дуже порядних людей із числа комсомольських функціонерів, котрі зіграли в моїй долі важливу роль. І в Ужгороді, і в Миколаєві, і в Києві та Москві. Тому скажу відверто: Миколаївщина стала мені другою Батьківщиною, хоча ні рідну мамку, ні рідну землю я не проклинав і не забував. А тепер і справді погоджуюся з вами, Олександр: мій від'їзд був доленосним. Але в цьому теж була імперська традиція, від Овідія Публія Назона і до Олександра Пушкіна, Михайла Лермонтова, та й наш геній Тарас Шевченко багато шедеврів створив у казематі та в казармі. Мене доля вберегла від тюрми, і за це дякую Богу.

– Якою була б ваша доля і творчість, якби все склалося інакше?

– Можна вифантазувати інший розвиток подій. От вступив би я в художнє училище... Я ж був у числі, думаю, найталановитіших вихованців ізосту-

дії Золтана Степановича Баконі, яка працювала при обласному Будинку піонерів і з якої вийшло багато яскравих митців. От мені мій друг по ізостудії Михайло Сирохман прислав дві мої «мокрі акварелі», створені ще в 9-ому класі. Файно! Але я був і віртуозним рисувальником, графіком, і якби не спалив із горя свої дитячі роботи...

А в ізостудію, в школу-інтернат № 2 мене влаштував мій сільський учитель, який теж малював, ужгородець Олег Михайлович Макушин, царство йому небесне, саме через вроджений хист до малювання. Можливо, став би... чекістом, адже Штірліц теж малював, правда? І писав. Лівою рукою, але по-французьки. І в Швейцарії. Може, на мене сподівалися «органи», коли вербували вже на першому курсі? Але я гордо відмовився, ображений до глибини душі: мене, вундеркінда, сина простої родини, та в сексоти? Я буду знаменитим поетом, говорив мені внутрішній голос, і я відплачу всім за приниження. Як би це не звучало для вас, але я мав моральне право написати колись: «Не я пишу – це мною пише Бог...» У цьому й моє виправдання перед Богом і людьми...

– **У чому особливість Миколаївщини?**

– О, це справді унікальний край! У вірші «Медовий місяць у Карфагені», який увійшов до книги «Замурована музика» (2011), і про це є: «Я ж у столиці п'ятьох імперій, від Анахарсіса...»

Датою заснування корабельної верфі на Інгулі вважається 1788 рік, а міста – 1789. За ордером князя Григорія Олександровича Потьомкіна-Таврійського: «Іменувати містом Миколаїв...». Але корабельна столиця Російської імперії, а далі СРСР – місто Миколаїв була губернським містом, а як область Миколаївщина з'явилася лише з 1937 року.

Але ця територія відома ще з дохристиянських часів! Із часів Месопотамії, древнього Єгипту, тут жили кельти і ще задовго до скіфів і кіммерійців! У 5-ому столітті до н.е. греки-колоністи, вихідці з Середземноморського Мілету, заснували на краю Великої Скіфії місто-поліс Ольвію. І греки та скіфи жили, не ворогували! Під стінами Ольвії греки-ольвіополіти та скіфи розбили наголову як військо персидського царя Дарія, так і фаланги Зопіріона, правої руки Александра Македонського. Перший поет Ольвії Анахарсіс – скіфський царевич, і він був у числі 10 мудреців Афін і всієї Еллади! Цар Скіл прийняв еллінську культуру. Обоє убили «за зраду» Скіфії та її верховному божеству Папаю одноплеменники, співвітчизники.

Проте від Анахарсіса ми успадкували уривок поеми про Ольвію на 800 рядків і вигаданий ним анкерний якір, ідею кресала й крем'я (!) з трупом – для підтримання вогню, ідею «золотої стріли», яка нестиме людей по небу... Ви були в обласному краєзнавчому музеї «Старофлотські казарми», в Музеї суднобудування і флоту, відчули магію цієї землі, моря й лиману, великих рік із океанським фарватером. До речі, Миколаїв – молодший за Херсон, але старший за Одесу. Проте історія та культура області – така багата, що я не ризикну вкласти її в короткий екскурс. І в цьому наше щастя – мати таке багатство

в Україні. І нещастя – на такі багатства в усі часи багато претендентів. От і виводьте корінь квадратний пам'яті з цього.

Якщо з оптимізмом дивитися в майбутнє, то ця територія ще вкриє себе славою в силу великої талановитості населення краю. Сорок тисяч студентів і три національні університети, два академічні театри – це лише один штрих од конструкції майбутньої інтелектуальної потуги. А земля! Урожаї – до 2 000 000 тонн щороку, промисловість і транспорт, освіта і культура! Та ще майже півтора етносів в одній ойкумені! Та мирно, дружно, людяно живуть, і мають свої національні товариства, школи, храми!

– **Чи відчуваєте себе тут удома?**

– Я тут удома із 1979 року. Прописаний і живу вже 34 роки. А синів Тарасові – 35. Але він народився ще в Казанці, 10 червня 1978 року. В квітні 1979 року мене, молодого, але вже популярного молодого поета, члена Спілки письменників СРСР, запросили на роботу в МДП імені В.Белінського, викладачем кафедри української літератури. Два роки я працював на кафедрі, поки мене не запросили на посаду керівника обласної молодіжної літературної студії «Джерела» при редакції обласної молодіжної газети «Ленінське плем'я». Сім років я вів цю літстудію і вів літературну сторінку в газеті, працював і як кореспондент, і як заввідділом газети.

А в 1991 р. перейшов на посаду заввідділом новоствореної газети обласної ради «Радянське (нині – «Рідне») Прибужжя». Дослужився до посади заступника головного редактора, в.о. головного. Після газети вже 3 роки працюю головою обласної організації Національної спілки письменників України. Головний редактор літературно-мистецького журналу «Соборна вулиця», заснованого в 2012 р. Пишу вірші, видаю книги. Автор багатьох, як на український прес-медійний дефіцит, газет і журналів, альманахів...

Одним словом, для мене та моєї сім'ї Миколаїв уже давно рідне місто. Я люблю його адміралтейські вулиці та проспекти, люблю його людей – як же інакше? Моє щастя, що люблять і мене. Як на мої літа, це найбільше багатство для поета. Багатії можуть утратити бізнес і життя, але й пам'ять залишається про них у кримінальній хроніці, правда? А в поета кожна людина – як антологія. Бодай рядком зостаємося, віршем або строфою. А на історичному цвинтарі в Миколаєві – десятки адміралів, героїв історичних битв на морях, як-от капітан О.Казарський, командир легендарного брига «Меркурій». Де ще таке місто на планеті, щоб у ньому проживало понад 100 адміралів? А генералів... І тепер Миколаїв – корабельна столиця незалежної України. Тут іще діє галузь, і на Чорноморському суднобудівному заводі будуватимуть фрегат, а на «Океані» – річковий флот України. Не пропаде і ДП «Завод імені 61-го комунара». Та й узагалі, місто дихає, розвивається, живе. А проблеми... А що, вони і в США такі ж, як і в Африці. Чи ні?

– **А як тут живеться українському поету?**

– У 1981-му році я був делегатом Х з'їзду

письменників України УРСР. І голова СП України Павло Загребельний почав свою доповідь із такої цитати: «Пишуть усе більше, і пишуть усе гірше...». Ми, делегати з'їзду, думали: хто це нас – так? Леонід Іллєч Брежнев? Володимир Васильович Щербицький, який сидів у президії з'їзду з усім Політбюро ЦК КПУ? Виявилося, це писав Франческо Петрарка! Так і тепер. Якщо ти – хороший поет і в тебе є читач, у тебе життя – не марна трата пера і чорнила друкарської машинки. Тому й український поет у Миколаєві живе не краще й не гірше, як у Києві чи Ужгороді.

Нелегко ми живемо, коли піддається сумніву життєвість «проекту незалежна Україна». Самі знаєте, хто володіє нашим медіа-простором. І скільки літературних видань іще живе і животіє. Але боремось! І за право бути, і за успішні книжкові проекти. Все-таки стільки є книжкових форумів і можливостей вийти до читача! Київський, Львівський, Одеський книжкові виставки-форуми. Журнали й альманахи. Немає Масоліту, але українська поезія, українська література є. Недавно Голова Національної спілки письменників України Віктор Баранов написав у своїй колонці в «Літературній Україні» майже те, що писав і Франческо Петрарка. Мовляв, народ кинув читати, а почав ... писати. Масово! І це є. Але той же народ обере собі й Автора. Особисто я в читацькому середовищі, серед людей не почувваю себе дискомфортно: розуміють люди українську мову, розуміють поезію. Збираються на виїзні книжково-журнальні виставки, на презентації книг і зустрічі з письменниками, в тому числі – українськими.

У Миколаєві нещодавно побував із новою книгою прози Володимир Яворівський, а з книгою вибраних поезій – Анатолій Кичинський із Херсону. Багатолюдно було в науково-педагогічній бібліотеці з Яворівським, а з Кичинським – у міський центральній імені М.Кропивницького. Мій творчий вечір у Миколаївському художньому музеї імені Василя Верещагіна, в рамках засідання Пушкінського клубу, зібрав кілька сотень шанувальників української поезії.

У нас багато поетичної молоді – членкині НСПУ Дарина Березіна, Наталія Білецька, тележурналісти Олег Дорош (Гордій) і Христина Синичків. Уже 20 років проводимо обласний літературний конкурс «Золота арфа», і щороку – нові імена відкриваємо, видаємо однойменний альманах творчості молодих. Уже тричі провели міжнародний поетичний фестиваль «Ватерлінія», видали альманахи «Ватерлінія» (2011, 2012, 2013). Переможці – знані в Україні молоді поети Лариса Радченко (Львів), Ганна Малігон (Київ), Роман Скиба (Львів-Київ), лауреати – з усієї нашої країни. Причому без усякої мовної дискримінації.

– Чи заговорить Південь українською мовою? Які тенденції простежесте?

– Південь і говорив українською мовою, і говорить українською. Але розмовляє і російською, і я не бачу потреби всіх українізувати через коліно, вдаватися до Емського указу чи Валуєвського циркуляра» по-українськи». Не влаштовує мене і суспільство й відомий «Закон про мови в Україні» Сергія Ківалова – Вадима Колісниченка. Має бути мовна толерантність, але державний статус української мови повинен залишатися незмінним, адже без нього – яка держава Україна? У 1920-і роки Остап Вишня вже писав про мовну ситуацію в Миколаєві: «А як тут говорять? Не по-руськи, не по-малоруськи, а мало по-руськи!» Але так і тепер говорять, і не лише в Миколаєві.

Головне – досягти мовного консенсусу разом із соціально-політичним і морально-психологічним, аби люди не почували себе дискримінованими. Політичну націю декретами чи постановами не сотвориш, а кожен етнос має право на своє. Але треба так, як у світі роблять: ніякого громадянства в Росії чи США, ФРН або Франції не отримаєш без знання державної мови. А в нас українці не доскочать державних посад інколи й тому, що вони – етнічні українці. Але в поетів – інше. В нас етнічна росіянка Дарина Березіна – прекрасна українська поетеса! До речі, в літературі була ще одна Березіна, уславлена під псевдонімом дитячої української письменниці Дніпрові Чайки («Коза-Дерева»)...

Словом, життя показує: українська нація жива, мова українська незнищенна, українська література розвивається і на Півдні.

– А в чому особливість літературного процесу на Миколаївщині?

– Я думаю, в історичній неперервності. Адже література кожного краю умовно ділиться на твори автохтонів і твори, написані «транзитними» авторами. Ніхто не думає вважати О.С.Пушкіна одеситом, правда? А Шандора Петефі – мукачівцем? Але Дмитро Кремінь – миколаївець не лише завдяки прописці-реєстрації. Миколаїв – це Мекка багатьох історичних персоналії, які тут жили, творили, боролись і страждали, але просягли своїми творами. І їх дуже багато, повірте! Антологія «Миколаївський оберіг» (2004) складається лише з поетичних творів членів СП і попередників та наступників творчої спілки, а їх – немало!

А проза? Драматургія? Публіцистика? Цю картину в масштабному плані репрезентує створений рік тому міжнародний літературний сайт litnik.org – його читають у 63 країнах світу! Дуже багата літературна Миколаївщина, починаючи з доби Ольвії, міста-полісу (5500 до Н.Х. - 515 р. н.е.), з Анахарсіса та Діона Хризостома і до наших днів. А в Ольвії, в добу її розквіту, побував «батько історії» Геродот із Галікарнасу, залишив неповторну хроніку своїх мандрів у Праукраїну-Гіперборею. Прочитайте цей скрипт, адже ми – не пустоцвіт без роду-племени край битого шляху!

Літературно-бібліографічний довідник Юрія Тонкошкура 2001-го року налічує понад 200 персона, так чи інакше пов'язаних із миколаївською землею. Анахарсіс – до Н.Х., але в XVIII столітті – поет Семен Бобров і романіст Петро Захар'їн із його потягом до «серії романів». У XIX-ому поблизу Миколаєва жив і працював Всеволод Гаршин, а в Очакові – осетинський класик Коста Хетагуров. Із

перебування на цих просторах почалася літературна біографія босяка Альоші Пешкова – в майбутньому знаменитого пролетарського письменника Максима Горького.

Головою Миколаївського окрвиконкому в 1920-х роках працював геніальний драматург Микола Куліш. Але слава Миколаєва – Микола Миколайович Аркас, автор першої народної опери «Катерина» та «Історії України-Руси», засновник Миколаївської «Просвіти». Його син Микола був полковником Карпатської Січі й похований на цвинтарі у місті Хуст Закарпатської області. Народний український театр в Ужгороді та «Нову сцену» в Хусті заснували миколаївські люди – той же М.М.Аркас, а також уродженець с.Камінне-Костувате Братського повіту (нині – району) Микола Карпович Тобілевич, корифей українського театру Микола Садовський, директор театру в Ужгороді. Третій – уродженець м.Новий Буг Спиридон Черкасенко, поет і драматург. А ще були співцями цього краю Іван Микитенко (п'єса «Диктатура») та Юрій Яновський (п'єса «Дума про Британку»), в с.Ново-Скелюватка народився класик українського гумору Павло Глазовий, у Казанці в 1920-і роки жив автор геніальної народної комедії «Весілля в Малинівці» Леонід Юхвід...

У всі часи без антагонізму тут жили і працювали і російські, й українські письменники. І не тільки вони. Скажімо, капітан-лейтенант Олексій Бутаков, вихідець із Миколаєва, майбутній адмірал і брат адмірала Г.І.Бутакова, не побоявся взяти в експедицію на Кос-Арал Тараса Шевченка, засланоного в Оренбург українського поета і художника, а рескрипт царя Миколи І стосовно Кобзаря – відомий... Колишній мічман В.І.Даль, друг О.С.Пушкіна і свідок його смерті, автор славетного словника, новеліст і віце-губернатор Нижнього Новгороду, послав Т.Г.Шевченку 12 000 рублів сріблом на дорогу з заслання до Н.Новгорода, виправив засланцю документ на право перебування в губернському місті...

Словом, літературна карта Миколаївщини дуже насичена. Саме тут, у м. Первомайськ, 7 листопада 1936 року народився знаменитий поет-шістдесятник Микола Вінграновський, учень самого О.П.Довженка. Звідси родом – поети Андрій Ярмольський і Віталій Колодій, Олекса Різниченко та Лоріна Лисогурська. У місті Вознесенську у ХІХ столітті жив і служив друг Т.Г.Шевченка генерал-хорунжий Яків Кухаренко, автор драми «Чорноморський побит».

А в радянські часи – прозаїк Борис Слободянюк і поет Анатолій Харланович. Із Снігурівщини родом легендарний письменник-фантаст Олесь Бердник, а з села Миколаївка Веселинівського району – учень Кременівської ВШ і майбутній відкривач скіфської пекторалі, поет-археолог Борис Мозолевський. На війні загинув Дмитро Надійн, етнічний росіянин і прекрасний український поет, друг Степана Крижанівського, уродженця Нового Бугу, поета і вченого, доктора філології. В с.Баратівка Новобузького району, де в 40-х роках ХІХ століття жили сестри Тараса Шевченка, кріпачки князя Ба-

раташвілі, народився поет Анатолій Ластовецький.

А Миколаїв немислимий без поетів Емілія Январьова, Леоніда Вороніна, В'ячеслава Качуріна, Володимира Пучкова, Катерини Голубкової, Валер'яна Юр'єва, Валерія Бойченка, прозаїків Івана Григурка, Михайла Божаткіна, Віктора Подольського, Олександра Зими, Бориса Янчука, Віктора Тимчука, Антона Морговського, Леоніда Куліченка і багатьох інших гідних пам'яті людей.

– **Які були Ваші стосунки з владою?**

– Комуністична влада вигнала мене із Закарпаття, комуністична влада й вознесла на Миколаївщині. Я став членом СП СРСР і завдяки підтримці класиків української радянської літератури Олесь Гончара, Павла Загребельного, Бориса Олійника, Віталія Коротича. З високої трибуни мене цитували перші секретарі ЦК ЛКСМУ Анатолій Корнієнко та Віктор Мироненко, вже й останній секретар ЦК ВЛКСМ. І тому... не посадили, хоча під наглядом КДБ я був завжди. Перші секретарі обкому КПУ Володимир Васляєв і Леонід Шараєв, перші секретарі обкому ЛКСМУ Галина Тазарачева, Петро Гришин, Володимир Новожилов, Олександр Нагірний, Поліна Корж були моїми шанувальниками і друзями.

Я не зрікаюся минулого, коли мені підносили кімнатні квіти на БАМі (в зоні вічної мерзлоти), бо інших не було... В Москві, Тбілісі, Кутаїсі мене шанували як молодого поета, і досі пам'ятають класики і ровесники. В незалежній Україні я став лауреатом (останнім) Державної премії імені Тараса Шевченка (ще в 1999 році), видав майже два десятки книг. Але не завдяки владі – я йшов своєю дорогою.

І з теперішньою владою в мене стосунки традиційні: вони собі, а я – собі. Вони – в народі слугами, а я – його голосом. Але завдяки спільним зусиллям у новому часі в колісх закритому, секретному Миколаєві з'явилися прекрасні видавництва, засновано серію «Південна бібліотека» у форматі державної підтримки місцевого книговидавництва і книгорозповсюдження. Виходить журнал «Соборна вулиця», сайт «Миколаїв літературний», працюють театри, телеканали і радіо, буяє літературно-мистецьке життя.

У влади – боротьба за владу, а наша влада – слово. Цю владу ми нікому не віддамо.

– **Ваш син Тарас став доволі помітною статтю. Що думаєте з цього приводу?**

– А що я маю думати? Він обрав свій шлях – і тому, що він – мій син. Адже досі невідомо, принаймні мені, як народжуються діти без батька і матері. Це хіба що в багатодітного Філіпа Кіркорова двоє діток од матері-мензурки і матері-банки. Така доля народного артиста України...

А мій Тарас – і нащадок мого предка Данила Кременія, зафіксованого під 1713 роком в анналах Bibliotecum Rutenium у Будапешті, як свідчить «Словник прізвищ українців Закарпаття» професора і мого колишнього декана Павла Павловича Чучки. І якщо в Тараса не буде сина – закінчиться наш рід. Отже, йому треба дуже багато що зробити, не

лише як науковцю. Як на рідного по крові, на нього дивляться і далекі предки, і близькі ми. Я вірю в мого сина і бажаю йому високих вершин. У науці, в політиці. Так і має бути.

Уже в 2053 році він буде ведучим на ювілейному вечорі свого батька з нагоди його 100-ліття від дня народження. Не вірите, що я не доживу? Чи в те, що Тарас тоді буде академіком? А питаєте... Так уже в 35 у нього – передзахист докторської дисертації, а далі – буде далі. Мені це важливо. Як і вам, думаю. Мені здається історичною ганьбою сучасний стан України. Тому я сподіваюся на прогрес і молодь нашу.

– Ви вже давненько не були на Закарпатті. Яким бачиться воно з півдня України?

– Рідним. Колісковою землею. В кожній моїй книзі є вірші, де я – плачу і радію з радощів і бід Срібної Землі. Як поет. У вірші «Мараморш» у книзі «Замурована музика», у поезії «Після потопу» у книзі «Елегія троянського вина». В багатьох віршах книжки «Полювання на дикого вепра»...

Давненько, з-за обставин життя, маєте рацію, не був у рідному краю. Але тільки-но вийде капітальне вибране «Мовчання волхвів» у «Гражді» – неодмінно приїду. Там уся моя родина. Мої колеги і друзі, рідня. Там і могили дорогих мені людей, і незабутні стежки-дороги життя. Люблю Закарпаття – як син його і син гір. І як син та поет великої України. Не дай Боже нам загубити свою державу і свою державність!

– Можете порівняти літературу Закарпаття і Миколаївщини?

– Звичайно, можу. Тим більше, що знаю і літературу карпатороську, і новороську. Але я не з того числа, що закарпатський губернатор Одеської області, малограмотний «обруситель» краю, Чичиков Чопської митниці до зустрічі з Ноздровим і т. ін. Тому не порівнюю непорівнянне. Адже російські автори Миколаївщини, члени СП Росії – це не русинські імітатори з Ужгорода. Велика література не народжується з дрібних ідей, лакейських імітацій.

А великі імена двох слов'янських народів принайвни в кожній літературі, в кожному ареалі. Та це – окрема розмова.

– Розкажіть про вашу дружину. Як ви познайомилися?

– Дорогий Олександр, колего, земляче і цимборо! Я одружився, коли ви вчилися в першому класі, а Тарас народився – коли ви закінчили перший клас. А познайомився і закохався ще раніше. І це була любов на все життя. І це було в Казанці. Як би ми прожили в любові з весни 1977 року, часу знайомства, якби не Господнє провидіння? Моя дружина Ольга – не тільки красуня, а й мудра жінка, порадиця і Муза. Терпелива, але не Терпелиха. Українська амазонка, одним словом.

– Чи критикує вас?

– Критикує мене за те, за що всі українські жінки критикують своїх чоловіків. А за що – не скажу.

– Що би ви ще хотіли зробити у творчості?

– Багато що. У цьому році чекаю виходу книги поезій і симфоній у «Гражді» під назвою «Мовчання волхвів», у Миколаєві – книги нових віршів «Сльози Сухого Фонтану». Книгу прози пишу. Повість і роман. Есеїстичну книгу.

– А як у вас народжуються вірші?

– Просто. З натхнення. Дав Бог дар – і поезія народжується...

– Яким є ваше кредо?

– Милій, рідний, дорогий! Усе – в моїх віршах, усе – в моїх симфоніях і поемах, у книгах моїх! У класичному однотомнику «Вибрані твори» з серії «Бібліотека Шевченківського комітету» (2007), в «Скіфському золоті» (2008), в «Замурованій музиці» (2011). В останній є симфонія «Параноїчна зона «А», написана мною в 20 років. Хто ще тоді таке писав? Але за право бути прочитаним і визнаним довелось перестраждати десятиліття.

Тому моє кредо – шукати поетичний абсолют. А Бог і Читач винесуть вердикт...